

UNIVERSITY
OF ŽILINA

Маріупольський
університет

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА: НАУКОВІ ГОРИЗОНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Збірник матеріалів II-ї науково-практичної
конференції за міжнародною участю*

25 лютого 2025 року

Том 2

Хмельницький, 2025 рік

Міністерство освіти і науки України
Херсонська обласна державна адміністрація
Департамент кадрової політики Міністерства оборони України
Центральне управління цивільно-військового співробітництва
Генерального штабу Збройних Сил України
Науково-методичний центр кадрової політики Міністерства оборони України
Херсонський національний технічний університет
Херсонська державна морська академія
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Маріупольський державний університет
Жилинський університет в місті Жилина (Словаччина)

**СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА:
НАУКОВІ ГОРИЗОНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК
*матеріалів II-ї науково-практичної конференції
за міжнародною участю*

25 лютого 2025 року

Том 2

Хмельницький, 2025 рік

УДК 502.131.1:351

Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи: збірник матеріалів II-ї науково-практичної конференції за міжнародною участю / за наук. ред. О. В. Чепелюк, В. Д. Філіппової, В. М. Демченка. Хмельницький: ХНТУ, 2025. Том 2. 733 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15083674>

Рекомендовано до друку Вченою радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 8 від 25 березня 2025 року)

Збірник сформовано з матеріалів II-ї науково-практичної конференції за міжнародною участю «Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи», що відбулася 25 лютого 2025 року на базі Херсонського національного технічного університету.

На конференції проаналізовано сучасний стан у сферах публічного управління, менеджменту, психології та педагогіки, політології та права, міжнародних відносин і національної безпеки, системного аналізу й моделювання через призму розвитку держави та суспільства в Україні, майбутнього відновлення і входження в європейський демократичний простір. Такі знання актуальні у площині підготовки посадових і публічних осіб – управлінців і політиків, депутатів і військових.

Матеріали представлено в авторській редакції. Відповідальність за зміст та авторський стиль публікацій, розміщених у збірнику, несуть автори. Редколегія має право виправляти орфографію відповідно до останніх тенденцій в українському правописі.

© Колектив авторів, 2025

© Херсонський національний технічний
університет, 2025

З М І С Т

ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ.....	24
Вітальне слово директора департаменту кадрової політики Міністерства оборони України, полковника МАРКА АНДРУСЯКА	24
Вітальне слово заступника голови Херсонської обласної державної адміністрації ВОЛОДИМИРА КЛЮЦЕВСЬКОГО	25
Вітальне слово начальника Центрального управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил України, полковника ОЛЕКСАНДРА КУТКОВА.....	26
ЮРІЙ ДРЕВАЛЬ Принцип верховенства права і правова освіта населення: необхідність і важливість кореляції	27
MARIA BEREDA Law Enforcement as a Tool for Promoting Social Stability and Public Trust	30
OLEKSANDR SOKOL The influence of military conflicts on demographic processes	32
ОКСАНА ІЛЬІНА Основні етапи розвитку системи міжнародних організацій	35
АНДРІЙ БАКУМЕНКО Еволюція штучного інтелекту.....	38
БОГДАН БУРЧАК Права жінок-правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті.....	40
БОГДАНА ВІТОВА, ОКСАНА КУЛЬГАНІК Проблеми процесу європейської інтеграції для країн із перехідною економікою.....	45

МАРІЯ ЧИЧУРА

Swot-аналіз в системі управління фінансовою безпекою територіальних громад в Україні 628

ВІТАЛІЙ ШКРОМИДА, ІГОР КУЗИШИН

Формування інтегрованої звітності на основі пріоритетів стейкхолдерів підприємства 633

ОЛЕНА БОГАЧ, ОЛЬГА СТАРОДУБЦЕВА

Кредитна політика банків у посткризовий період 635

СЕРГІЙ ЯЦЕМИРСЬКИЙ

Шляхи до подолання «тіньових» заробітків 639

VIKTORIA FILIPPOVA

Public Administration as a Component of the Political Process:
John Kingdon's Concept 642

ОЛЕКСАНДР КРАВЧЕНКО, ОЛЕНА ВОЛЬСЬКА

Аналітичне дослідження державного управління морегосподарським комплексом України 644

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК

Політичний режим і довіра до держави: кейс України та українських воєнних мігрантів у Польщі та Іспанії 648

АНАСТАСІЯ НЕКРЯЧ, ФЕДІР СИДОРЕНКО

Участь громадян в управлінні місцевими справами як запорука побудови спроможних громад і міцних регіонів 653

ФЕДІР СЕМЕНЧЕНКО

Ухвалення політичних рішень в умовах російської агресії та корупційних відносин в українському суспільстві..... 658

ВОЛОДИМИР ДЕМЧЕНКО

Дезінформація в історії та політиці як інструмент імперіалізму:
сучасний вимір..... 661

ЮЛІЯ КАЛЮЖНА

ЄС та Україна на шляху до сталого розвитку: порівняльний аналіз практик Digital Citizenship..... 663

СЕРГІЙ БЕВЗ

Політологічне підґрунтя розвитку альтернативної енергетики в Україні 668

2. Williams B. Formal structures and social reality. Trust: Making and Breaking Cooperative Relations. Ed. by D. Gambetta. Oxford: Blackwell, 1988. pp. 3–15.
3. Newton K. Social and Political Trust. The Oxford Handbook of Political Behavior. Eds. by R. Dalton, H.-D. Klingemann. Oxford, UK: Oxford University Press, 2007. pp. 343–344.
4. Evans P. Government Action, Social Capital and Development: Reviewing the Evidence on Synergy. *World Development*, 1996. № 24(6). pp. 1119–1132.
5. Easton D. A Systems Analysis of Political Life. New York: Wiley, 1965. 507 p.
6. Democracy Index 2023. Age of conflict. London: Economist Intelligence Unit, 2024. 84 p. URL: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2023/>
7. Кондратенко О. Україна у світових рейтингах демократії. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 176 с.
8. Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). Чернівці: Книги – XXI, 2016. 552 с.
9. Долінська О., П'ятковська О., Гнатюк В., Сорочук М. Ціннісні орієнтири українських вимушених мігрантів у Польщі: результати дослідження / ред. І. Ключковська. Львів: Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, 2024а. 25 с.
10. Долінська О., П'ятковська О., Гнатюк В., Сорочук М. Ціннісні орієнтири українських вимушених мігрантів в Іспанії: результати дослідження / ред. І. Ключковська. Львів: Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, 2024b. 24 с.
11. O'Neil O. A Question of Trust: The BBC Reith Lectures 2002. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 110 p.

Анастасія Некряч, Федір Сидоренко

**УЧАСТЬ ГРОМАДЯН В УПРАВЛІННІ МІСЦЕВИМИ СПРАВАМИ
ЯК ЗАПОРУКА ПОБУДОВИ СПРОМОЖНИХ ГРОМАД
І МІЦНИХ РЕГІОНІВ**

Складні турбулентні й тектонічні політичні зсуви, що так швидкоплинно відбуваються в міжнародному просторі і вже сколихнули світову спільноту, кардинально змінили політичний ландшафт, розстановку сил між ключовими гравцями світової політики й без перебільшення трансформували та перезавантажили світопорядок загалом. Проте ключовим у цій трансформації є те, що в епіцентрі цих глобалізаційних перезавантажень, цивілізаційних розломів опинилася наша українська держава. Тому кожен із нас, кожна українська сім'я, родина усвідомлює масштаби проблем і загроз, які доводиться нам долати. Але в нас, українців, немає іншого вибору як захистити

і зберегти нашу суверенність, незалежність, відстояти своє право на власну долю, власну модель розвитку. Щоб реалізувати це історичне й доленосне завдання, ми, українці, як ніколи маємо бути згуртованими, солідарними і відповідальними як за сьогодні, так і за майбутнє. Тому навіть у таких надскладних умовах громадяни мусять самовіддано працювати, складати програми і плани, прогнозувати, передбачати можливий хід подій.

Є одна умова, про яку не варто забувати. Усі програми, плани стануть реальністю якщо до їх реалізації буде залучено населення. Своєю чергою населення має володіти відповідними знаннями, практичними навичками та вміннями, аби знати, як це робити. Тому в цих умовах участь громадян в управлінні місцевими справами є важливим завданням всіх владних структур як місцевого, так і регіонального рівнів.

Зазначимо, що участь громадян в управлінні місцевими справами є ключовою фундацією становлення й розвитку інституту місцевого самоврядування. Саме на його базі ґрунтується існування багатьох форм впливу на процес ухвалення управлінських рішень на місцевому рівні.

Щодо нормативно-правової бази запровадження партисипативної демократії (демократії участі), то в нашій державі створено належні умови для її реалізації. Найбільш ефективним рівнем для становлення демократичних цінностей, звісно, що є базовий рівень – територіальна громада.

До основоположних актів, які захищають право на участь, варто віднести Конституцію України як Основний Закон, який закріпив широкий спектр прав на участь в управлінні місцевими справами, а також Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Так, у Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, зокрема, наголошується на потребі розвивати форми прямого народовладдя, залучаючи членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади.

Дійсно, найбільш ефективним шляхом вирішення цієї та інших проблем є максимальне залучення населення до ухвалення збалансованих, обґрунтованих та оптимальних управлінських рішень на місцевому рівні. Проте вищезазначене ще не стало постійною практикою для всіх територіальних

громад. На нашу думку, проблеми тут в наступному: мешканці громади не відчують себе повною мірою суб'єктами співпраці з органами місцевого самоврядування; усе ще зберігається недооцінка значущості громадських об'єднань як реального майданчика для співпраці з органами місцевого самоврядування; недостатня інформованість населення про справи, які вирішуються в рамках громади; низький рівень довіри до місцевої влади з боку населення. І цей перелік можна продовжувати. Але варто розуміти ось що. Упровадження механізмів громадської участі потребує комплексного підходу. Полягає він у тому, щоб органи місцевої влади мали цілісну сформовану політику залучення громадян до вирішення спільних справ на місцевому рівні, керуючись принципом субсидіарності. З іншого боку, саме населення має бути обізнаним щодо механізмів, як долучатися в цей процес безпосередньо.

Зазначимо, що в реальній практиці сформувалися дві найбільш форми реалізації права громадян на участь у місцевому самоврядуванні: це представництво в органи місцевого самоврядування та безпосередня участь у вирішенні місцевих справ. Назвемо окремі з них: місцевий референдум, місцеві вибори, загальні збори громадян за місцем проживання; місцеві ініціативи; громадські слухання; робота в органах самоорганізації населення. Коротко відкоментуємо.

Місцеві референдуми. На жаль, нині відсутній закон про місцеві референдуми, що значно звужує легітимне поле для зміцнення і розвитку місцевої демократії та місцевих ініціатив. Поширеною є така форма як загальні збори громадян за місцем проживання. Не розкриваючи регламентну частину їх підготовки та проведення, на нашу думку, найважливішим у цій формі є те, що вона створює сприятливі умови для мешканців територіальних громад, аби вони мали реальну змогу долучатися до вирішення місцевих питань. У ході їх проведення своєю чергою місцева влада отримує ефективно діючий інструмент виявлення, узагальнення й формулювання актуальних питань безпосередньо від самого населення. До того ж ця форма є своєрідною формою контролю за діяльністю місцевої влади.

Щодо місцевих ініціатив, то на сьогодні вони використовуються також досить активно. Право громадян на місцеві ініціативи визначено в статті 9 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а щодо їх порядку

внесення до розгляду місцевою радою, то визначається він статутами територіальних громад. Важливо тут акцентувати увагу на тому, щоб місцеві ініціативи, внесені мешканцями, не тільки в обов'язковому порядку розглядалися на засіданнях ради, а й оприлюднювалися для всіх членів громади.

Громадські слухання. Згідно зі статтею 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» територіальна громада має право проводити громадські слухання. Як засвідчує практика, вони є досить відкритою формою роботи органів місцевого самоврядування, оскільки дають можливість мешканцям безпосередньо зустрітися із місцевими депутатами, посадовими особами, порушити питання, які є найбільш важливими в місцевій громаді. Безпосереднє спілкування у такому форматі – це реальна можливість для влади отримати пропозиції, зауваження і прозвітувати перед населенням про поточні та перспективні плани розвитку громади. Порядок їх організації та проведення визначається також статутами територіальних громад. Така форма найбільшою мірою сприяє врахуванню громадської думки при підготовці та ухваленні рішень місцевого значення.

Органи самоорганізації населення є постійними представницькими органами частини територіальних громад. Утворюються вони за дозволом місцевої ради. Водночас можуть наділятися радою частиною власних повноважень, компетенції, а також фінансами і майном. Ці органи максимально наближені до мешканців громади, а тому місцева влада максимально має сприяти їхній роботі.

До вищезазначених форм варто додати й інноваційні форми участі громадян. насамперед до них віднесемо партиципаторне бюджетування (бюджет участі). Цей вид бюджетування один із поширених інструментів залучення мешканців територіальних громад до вирішення місцевих справ, оскільки безпосередньо розкриває широкі можливості громадянам брати участь у розподілі частини коштів із місцевого бюджету. До того ж сам бюджетний процес на рівні громади стає більш прозорим і зрозумілим для всього населення. Саме реалізуючи цю форму, мешканці мають змогу вирішувати багато локальних справ і бути відповідальними за власні проєкти і програми. Якщо говорити про можливі ризики, які можуть бути в ході реалізації цієї

форми залучення громадян, то тут важливо звернути увагу ось на що: передусім потрібно дотримуватися максимальної відкритості щодо процедури добору найбільш рейтингових проєктів, дотримуватися об'єктивності й надійності під час підрахунку голосів, забезпечити надання вичерпної інформації мешканцям про умови отримання бюджетного фінансування, не порушувати з боку органів влади термінів оплати за виконані роботи.

У контексті інноваційних форм доцільно говорити і про е-демократію, яка доповнює всі вищезазначені форми і сприяє оперативному реагуванню на всі події, що відбуваються на місцевому рівні. Електронні петиції, різноманітні онлайн-ініціативи, локальні портали надання адміністративних послуг, вебсайти місцевих органів, консультування та анкетування, інші інструменти електронної демократії сприяють підвищенню прозорості влади на всіх рівнях управління, роблять більш відповідальними посадовців перед населенням і безперечно сприяють розвитку зв'язків між громадянами різного соціального статусу, владою, посадовцями. На практиці все це згуртовує і солідаризує населення, формує такий самоврядний простір, який би найбільшою мірою відповідав потребам та інтересам кожного члена територіальної громади.

Тож підсумуємо, що залучення населення в самоврядний процес – це найпотужніші інвестиції в його розвиток. При такому підході громадяни з об'єкта управління трансформуються в активного суб'єкта управління. Усе це підвищує довіру до місцевої влади, консолідує спільні зусилля, робить більш спроможнішою як саму громаду, так і закладає вагоме підґрунтя для зміцнення регіону як важливого суб'єкта здійснення державної політики на місцевому та регіональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL: <https://surl.li/ivmrbg>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 8 січ. 2025 р. URL: <https://surl.li/jvwuoh> (дата звернення: 26.02.2025).
3. Європейська хартія місцевого самоврядування : Хартія Ради Європи від 15.10.1985 : станом на 16 листоп. 2009 р. URL: <https://surl.li/knwtwo> (дата звернення: 26.02.2025).
4. С.17 Некряч А., Шаравара Т., Приходько С., Макарець С.. Самоосвіта в громадах: посібник. Полтава, 2024.135 с.